

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบกิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*

Definition Source of Meaning Activity format and guidelines for the creation of Public Mind of Students of Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

นฤมล จิตรเอื้อ (Naruemon Jituea)**

นรินทร์ สังข์รักษา (Narin Sungrugsa)***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการให้ความหมายจิตสาธารณะ และที่มาของความหมายของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 2) ศึกษารูปแบบกิจกรรม จิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และ 3) ศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎีที่จะนำไปสู่การสร้างทฤษฎีจากฐานราก โดยการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ณ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย จำนวน 27 คนใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมการวิจัย ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกตแบบไม่มีส่วน รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์แบบทฤษฎีฐานราก

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาให้ความหมายจิตสาธารณะ 7 หมายหมาย คือ 1) การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม 2) การควบคุมตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น 3) การกระทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน 4) การดูแลรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม 5) การเห็นคุณค่าในตนเอง 6) การกระทำที่เกิดจากการมีเจตนาที่ดี และ 7) การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยที่มาของความหมายมาจาก 2 ปัจจัย คือ 1) การขัดเกลาทางสังคมถ่ายทอดจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เพื่อน ศาสนา และ 2) ทักษะคิดส่วนบุคคล เกิดจากการรับรู้เรียนรู้ พิจารณาตัดสินใจ และส่งผลออกมาด้วยการปฏิบัติ ซึ่งเป็นสร้างจิตสำนึกในตัวเองหรือการขัดเกลาตนเอง (2) รูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะ 5 ลักษณะ คือ 1) จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่น 3) จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 4) จิตสาธารณะด้านรับผิดชอบต่อสังคม

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

(The article aims to Publish Research about Public mind)

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี,

(Assist. Professor, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi),

e-Mail: naruemon_j@rmutt.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร,

(Associate Professor Dr., Faculty of Management Science, Silpakorn University), e-Mail:narin@ms.su.ac.th

ธารณสมบัติของส่วนรวม และ 5) จิตสาธารณะด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (3) แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ 5 แนวทาง คือ 1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว 2) ด้านการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา 3) ด้านเหตุผลเชิงคุณธรรมและจริยธรรม 4) ด้านการเรียนรู้พฤติกรรมด้วยตนเองและจากผู้อื่น และ 5) ด้านการรับรู้ความมีคุณค่าและความสามารถของตนเอง

คำสำคัญ: การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบกิจกรรม แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

Abstract

The purpose of this research was 1) to study the definition and source of meaning of public mind of students of Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi 2) to study the activity format of public mind of students of Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi and 3) to study the guidelines for the creation of public mind of students of Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi. It is a qualitative research to find theoretical conclusions that has led to Grounded Theory. The researcher accessed to study and collected data to interpret the existence of the phenomena of Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi with 27 key informants in the research used a specific selection. The tools used to collect the research composed of study document information, In-depth interview, Use semi-structured semi-structure interview, non-participant observation. Data collection and analysis with Grounded Theory analysis.

The results of this research showed that the students give meaning to public mind seven meanings: 1) helping others and society 2) self-control and respect for others 3) Action without hope 4) maintaining the benefits of the community 5) self-esteem, 6) Action with good intentions, and 7) Participation problem solving and social development. The source of meaning comes from two factors: 1) socialization received by family institutions. Institutions, friendships, religions, and 2) personal attitudes born of perception, learning, decision-making and the results came out with practice. This is a self-consciousness or self-purification. There are five activity format of public mind: 1) public mind of self-responsibility 2) public mind of responsibility towards others 3) public mind of social responsibility 4) public mind of public domain responsibility and 5) public mind of conservation of natural resources and environment. There are five guidelines for the creation of public mind: 1) family parenting 2) teaching and educational activities 3) Moral and ethical reasons 4) self-learning behavior and from others and 5) perception self-esteem and self-efficacy.

Keywords: Definition, Source of Meaning, Activity Format, Guidelines for the Creation of Public Mind

บทนำ

สภาพสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้งผ่านกระแสโลกาภิวัตน์ เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทำให้ประเทศไทยเร่งพัฒนาประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผลจากการพัฒนาส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด มีการแข่งขันสูงขึ้น ขณะเดียวกันก็เผชิญกับความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น เกิดความเห็นแก่ตัวแสวงหาแต่ความสุขส่วนตัว มุ่งหาประโยชน์เพื่อตนเองเพิกเฉยประโยชน์ต่อส่วนรวม และการเบียดเบียนเอาใจเอาเปรียบโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น (ชลัช สุภาพกุล และคณะ, 2559: 517) สะท้อนจากคนในสังคมมีความถือการใช้ความรุนแรงและปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การลักทรัพย์ อาชญากรรม การก่อการร้าย แหล่งอบายมุข มลพิษ สิ่งแวดล้อม การรุกรานธรรมชาติ ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชน ปัญหาครอบครัว (จิตติยา วาจี, 2559: 1)

ปัญหาของการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ทำให้เห็นว่าคนไทยมีคุณธรรมและจริยธรรมน้อยลง มักเกิดจากการขาดความยับยั้งชั่งใจ อาจเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูจากวัยเด็กและพฤติกรรมการเล่นแบบ เพราะเด็กสามารถรับรู้สิ่งดีงามผ่านกระบวนการชดเชยทางสังคมได้จากสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา (ดวงทิพย์ อันประสิทธิ์, 2555) จิตสาธารณะจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม เพราะเป็นตัวสะท้อนถึงจิตสำนึกการเป็นส่วนหนึ่งของการรับผิดชอบต่อสังคมหรือมีส่วนคำนึงถึงผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง มีน้ำใจ แบ่งปัน ต้องรู้จักการเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เคารพในสิทธิไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม และปรารถนาจะมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นทำให้ปัญหาความรุนแรงในสังคมลดน้อยลง ยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ทำให้ทุกคนเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีระเบียบแบบแผน อันส่งประโยชน์ที่ดีต่อสังคม ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556)

ความสำคัญเกี่ยวกับจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะของมนุษย์หรือพลเมืองดีที่ประเทศกำลังต้องการกล่าวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในประเด็นการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้มีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดี เน้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพ และลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 15-16) และจากการที่รัฐบาลได้ประกาศค่านิยมหลักของคนไทย 12

ประกาศ พ.ศ. 2557 ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ เช่น ความเสียสละ รักษาความสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หวังดีต่อผู้อื่น การคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง แสดงให้เห็นว่าเรื่องจิตสาธารณะเป็นค่านิยมของชาติที่ควรปลูกฝังให้ขึ้นแก่คนไทยรุ่นใหม่ เพราะการส่งเสริมอย่างจริงจังจะทำให้ให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีน้ำใจในการแบ่งปันแก่ผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557)

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น จิตสาธารณะมีความจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันและเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา สถาบันการศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการขัดเกลาและพัฒนาให้นักศึกษาได้มีคุณธรรมและจริยธรรม ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ต้งามในการทำจิตสาธารณะ นอกเหนือจากความรู้ ทักษะทางด้านวิชาการมหาวิทยาลัยราชวมงคลธัญบุรี เป็นสถาบันแห่งหนึ่งที่มีมองเห็นความสำคัญในเรื่องการเกิดมหาวิทยาลัยเพื่อสังคม อีกทั้งผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานและมีภาระหน้าที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา จึงสนใจศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบกิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีโดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการจัดกิจกรรมและแนวทางการพัฒนาแก่นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีต่อไป เพื่อพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพรู้จักเสียสละ ร่วมมือทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมออกไปอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดี สามารถถ่ายทอดแบบอย่างที่ดีแก่คนอื่นและมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ต้งามให้เกิดขึ้นแก่สังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางเริ่มต้นความคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ได้ดังนี้

ความหมายของจิตสาธารณะ

จิตติยา วาจี (2559: 17) กล่าวว่า การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือในการทำประโยชน์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ในขณะที่ ภัทรกร สีทองดี (2559: 22) ให้ความหมายจิตสาธารณะ คือ ความรู้สึก พฤติกรรมสำนึกและความรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ผ่านกระบวนการแสวงหาความรู้และรับรู้อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี รู้จักเสียสละ แบ่งปัน มีคุณธรรมและจริยธรรม เห็นคุณค่าของตนเอง มีความปรารถนาจะแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม และกระทรวงศึกษาธิการ (2553: 220) ให้คำนิยามว่าจิตสาธารณะว่าเป็น

คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน แบ่งปันความสุขส่วนตนทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกาย สติปัญญา และลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้น สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึกที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าของส่วนรวม ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม มีความเสียสละ รู้จักแบ่งปันแก่ผู้ที่เดือดร้อน มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม และประเทศชาติ

ความสำคัญของจิตสาธารณะ

ปัจจุบันเรื่องจิตสาธารณะเป็นเรื่องที่ถูกต้องให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ซึ่งจากการที่รัฐบาลได้ประกาศค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ พ.ศ. 2557 ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจากค่านิยม 12 ประการนั้น มีข้อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจิตสาธารณะ ได้แก่ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เมตตาและแบ่งปัน และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง แสดงให้เห็นว่าเรื่องจิตสาธารณะเป็นค่านิยมของชาติที่ควรปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึก ทำให้คนไทยมีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557) สาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีการมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยการพัฒนาคงทุกวัยเป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รวมถึงมีจิตอนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้นโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาสังคมและประเทศชาติสู่ความสมดุล เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการวางแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะจิตสาธารณะ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556); ศิริสุข นาคเสนีย์, ชุติ ปัญจะผลินกุล และศศิวิมล โมอ่อน (2557: 7-8) พบว่า องค์ประกอบจิตสาธารณะมี 3 ประการ คือ 1) จิตสำนึกเห็นคุณค่าส่วนรวม ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในสิ่งของที่เป็นสาธารณะ 2) จิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน อาจารย์ ชุมชน และประเทศชาติ มีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคม ไม่เบียดเบียนให้คนอื่นเดือดร้อน และ 3) จิตสำนึกอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม ช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่นด้วยความสมัครใจ ไม่เห็นแก่ตัว ให้ความร่วมมือในการทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ขณะทำงานวิจัยของธิดาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556: 15); ทวนทอง เขาวงกิตพิงค์ (2558: 61); จิตติยา วาจี (2559: 17-18) กล่าวว่า ตัวชี้วัดจิตสาธารณะมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยการแนะนำ และแบ่งปันแก่ผู้อื่น 2) การเสียสละต่อสังคม เสียสละร่างกาย เงิน และเวลา เพื่อประโยชน์แก่สังคม และ 3) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา แนวคิดพัฒนากิจกรรมสังคมอย่างสร้างสรรค์ ส่วนงานวิจัยของภักนุช หมายผิน, อ้อมธ จิต แป้นศรี และปรกรณ์ ประจันบาน (2557: 90) พบว่า องค์ประกอบมี 6 ประการ คือ 1) การดูแลรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วม 2) การเคารพสิทธิผู้อื่นและสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 4) ความมีน้ำใจและเอาใจใส่ต่อผู้อื่น 5) การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และ 6) ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

และผู้อื่น และงานวิจัยภัทรภร สีทองดี (2559: 30-31) แบ่งองค์ประกอบไว้ 11 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วม 2) การติดต่อสื่อสาร 3) การวิเคราะห์ วิพากษ์ และวิจารณ์ 4) การเห็นคุณค่าในตนเอง 5) ความรับผิดชอบทางสังคม 6) ความสามารถในการแก้ปัญหา 7) ความรักและความสามัคคี 8) ค่านิยม 9) จริยธรรม 10) มุ่งอนาคต และ 11) เอกลักษณ์แห่งตน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะ

จิตาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556: 18); ศิริสุข นาคเสนีย์, ชูลี ปัญจะผลินกุล และศศิวิมล โมอ่อน (2557: 12)สรุปปัจจัยทำให้เกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะ 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องภายในตัวบุคคล โดยเกิดจากรับรู้ เรียนรู้ คติวิเคราะห์ และนำมาพิจารณาตัดสินในคุณค่าความดีงาม และส่งผลต่อการปฏิบัติโดยเฉพาะทางจิตใจว่าต้องการสร้างจิตสำนึกในรูปแบบใด เช่น การรับรู้พฤติกรรมของตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยจากการอบรมขัดเกลาทางสังคมที่สะสมรับรู้มาที่ละเล็กทีละน้อย ทำให้บุคคลเกิดจิตสำนึกในรูปแบบหลากหลาย เช่น สถาบันครอบครัว เพื่อน สถานศึกษา ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย และสภาวะแวดล้อม ในการมีจิตสำนึกที่จะช่วยเหลือสังคม

แนวทางสร้างจิตสาธารณะ

ศิริสุข นาคเสนีย์, ชูลี ปัญจะผลินกุล และศศิวิมล โมอ่อน, (2557: 11) กล่าวถึงแนวทางการสร้างจิตสาธารณะว่าควรให้บุคคลในสังคมได้มีการตัดสินใจที่จะทำหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมตามความสามารถของตนเอง และเห็นคุณค่าในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ในขณะที่กับสุคนธ์ธา เส็งเจริญ (2556: 21) ให้แนวทางในการสร้างจิตสาธารณะว่าสามารถกระทำได้ 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การกระทำของตนเอง ต้องรับผิดชอบต่อตนเองไม่ให้เกิดผลกระทบแก่ส่วนรวม เช่น ตั้งใจศึกษา ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม 2) บทบาทช่วยสังคมในการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อแก้ปัญหา สร้างสรรค์สังคมไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อนได้รับความเสียหายทั้งกายและจิตใจ เช่น รับผิดชอบต่อครอบครัว รับผิดชอบต่อสถาบันการศึกษา และรับผิดชอบต่อในฐานะการเป็นพลเมืองดี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology Study) เเคราะห์ด้วยทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) มุ่งศึกษาและทำความเข้าใจความหมายของชีวิตและปรากฏการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ (lived experiences) จากทัศนะของผู้ที่ได้ประสบกับสถานการณ์นั้นโดยตรงว่าแท้จริงแล้วบุคคลรับรู้และให้ความหมายกับประสบการณ์ที่กระทำอย่างไร (Holloway, 1997; ชาย โพธิสิตา, 2556: 193) ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ด้วยเหตุนี้จึงได้เลือกใช้วิธีวิทยานี้และนำข้อมูลมาสร้างเป็นมโนทัศน์ โดยใช้หลักการ Concept-Indicator Model ซึ่งถือเป็นขั้นตอนสำคัญของการสร้างทฤษฎีฐานราก (Strauss and Leonard, 1990) มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 27 ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ร่วมกับเทคนิคลูกบอลหิมะ (Snowball technique) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Conversation) ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิธีการ

เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตัวผู้วิจัยเอง และใช้การควบคุมคุณภาพหรือการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) (Denzin,1970; Graneheim, 2004) ได้แก่ 1) ด้านข้อมูล (Data Triangulation) เน้นการตรวจสอบข้อมูลที่มาจากแหล่งต่าง ๆ มีความเหมือนกันหรือไม่ ถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาไม่แตกต่างกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง 2) ด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ทำการเปลี่ยนตัวผู้เก็บข้อมูลหลายคน เพื่อลดความลำเอียงด้านทัศนคติและความไม่แน่ใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูล และ 3) ด้านวิธีการรวบรวม (Methodological Triangulation) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยตนเองจนข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์แบบทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory)

ผลการวิจัย

1. การให้ความหมายจิตสาธารณะ และที่มาของความหมายของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จากการศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้คำนิยามความหมายจิตสาธารณะแตกต่างกันตามความรู้ความเข้าใจของแต่ละบุคคล ซึ่งที่มาของความหมายเกิดจาก 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) การขัดเกลาทางสังคม ได้รับการถ่ายทอดจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เพื่อน ศาสนา และ 2) ทัศนคติส่วนบุคคล เกิดจากการรับรู้ เรียนรู้ คติวิเคราะห์ พิจารณาตัดสินใจ และส่งผลออกมาด้วยการปฏิบัติ ซึ่งเป็นสร้างจิตสำนึกในตัวเอง เช่น การรับรู้ความสามารถของตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรม จากที่กล่าวมาสามารถอธิบายความหมายของจิตสาธารณะได้ 7 ลักษณะ ดังนี้ 1.1 การช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละสิ่งของ ทรัพย์สิน กำลังกาย สติปัญญา และเวลาของตนเองเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน เป็นการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน 1.2 การควบคุมตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักยับยั้งอารมณ์ มีการแสดงออกที่เหมาะสม ไม่ทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบในการกระทำของตนเอง เพราะถ้าทำแล้วทำให้ผู้อื่นเกิดความเดือดร้อนถือว่าไม่ถูกต้อง 1.3 การกระทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การกระทำที่ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข เพราะเมื่อทำแล้วก่อให้เกิดความรู้สึกภูมิใจ อิ่มเอิบใจ และได้ทำในสิ่งที่ดีงาม 1.4 การดูแลรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม หลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหาย ดูแลรักษาให้อยู่สภาพที่ดี ไม่ยึดครองเป็นของตนเอง ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้รู้จักใช้อย่างรู้คุณค่า 1.5 การเห็นคุณค่าในตนเอง การกระทำที่เกิดจากความตั้งใจ ความสมัครใจ และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เนื่องจากนักศึกษามีความรู้สึกว่าตนเองมีความรู้ความสามารถ และทุนทรัพย์ที่จะสร้างประโยชน์หรือแก้ปัญหาต่อผู้อื่นและสังคมได้ โดยที่ตนเองไม่เดือดร้อนอะไร 1.6 การกระทำที่เกิดจากการมีเจตนาที่ดี ยึดมั่นในระบบคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิต คิดทางบวก ตั้งใจทำความดี เพราะการทำจิตสาธารณะเป็นการขจัดความเห็นแก่ตัวในตนเอง ทำให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยฝึกการมีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ เคารพในกฎระเบียบของสังคม 1.7 การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถเสนอแนวคิดอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ไขและพัฒนาสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยนักศึกษาเห็นว่าก่อนจะพัฒนาประเทศชาติต้องเริ่มจากการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มี

ความประพฤติที่ดีดี ทำดีก่อน แล้วจึงเป็นพื้นฐานนำไปสู่การมีจิตสำนึกสาธารณะที่จะบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพื่อจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสงบสุขและพัฒนาประเทศชาติให้ดียิ่งขึ้นไป

2. รูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จากการศึกษา พบว่า นักศึกษามีรูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะ 5 รูปแบบ ดังนี้ **2.1 จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง** เป็นความรับผิดชอบต่อตนเองของนักศึกษาที่มีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อส่วนรวม เพราะความรับผิดชอบต่อตนเองจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป เช่น การประพฤติตัวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย รู้จักพอเพียง ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนค้นคว้าหาความรู้เสมอ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความรับผิดชอบต่อในงานที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลาในการส่งงานแก่อาจารย์ ไม่ทุจริตในการสอบ กล้าแสดงความคิดเห็นในสิ่งไม่ถูกต้อง **2.2 จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่น** เป็นความรับผิดชอบต่อผู้อื่นที่มีต่อครอบครัว ครูอาจารย์ การให้ความช่วยเหลือคนในสังคมด้วยการรู้จักเสียสละ แบ่งปัน เคารพในสิทธิความเท่าเทียม ไม่เบียดเบียนทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือนร้อนทั้งกายและใจ เช่น เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ การแบ่งเบาภาระของครอบครัวด้วยการช่วยเหลืองานบ้านหรือการทำงานหารายได้พิเศษ การไม่ชักจูงผู้อื่นไปในทางที่ผิด การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การไม่ทับถมซ้ำเติมผู้อื่นเมื่อพลาดพลั้ง การบริจาคเงินหรือสิ่งของให้ผู้ที่กำลังเดือนร้อน **2.3 จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม** คือ ความตระหนักถึงคุณธรรมและจริยธรรม การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี เคารพกฎหมายบ้านเมือง การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม รวมทั้งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้แก่สังคมและประเทศชาติ เช่น กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาชนบท การใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของมหาวิทยาลัย/จังหวัด/ประเทศ ให้ความร่วมมือกิจกรรมของมหาวิทยาลัยร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน การปรับปรุงซ่อมแซมห้องสมุด ห้องน้ำแก้ววัด/โรงเรียน และสนามเด็กเล่นแก่โรงเรียน **2.4 จิตสาธารณะด้านรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติของส่วนรวม** เป็นความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินของส่วนรวม ควรใช้อย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในการทะนุบำรุง ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของท้องถิ่นและประเทศ เช่น ไม่ขีดเขียนและทำลายทรัพย์สินของส่วนรวม ไม่ติดประกาศตามโทรศัพท์สาธารณะ การประหยัดไฟฟ้าและน้ำประปา พบผู้ใดสร้างความเสียหายรีบแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง **2.5 จิตสาธารณะด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เป็นการเห็นคุณค่าและใช้ให้เกิดประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างจำกัด ดูแลรักษาใช้สอยอย่างประหยัด ไม่เห็นแก่ตัวในการครอบครองมาเป็นของตน หาแนวทางช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการสงวนรักษาไว้พันธุ์ ลดปริมาณการใช้ ลดมลภาวะ หาสิ่งอื่นมาใช้ทดแทน เช่น การตั้งชมรม กิจกรรมอาสาพัฒนา นำจักรยานมาใช้ในมหาวิทยาลัย กิจกรรมธนาคารขยะ การปลูกต้นไม้เพื่อคืนชีวิตแก่ผืนป่า การสร้างฝายชะลอน้ำ การปลูกปะการัง การอนุรักษ์ปล่อยพันธุ์ปลาและเต่าคืนสู่ทะเล

3. แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี การเก็บรวบรวมข้อมูลมีแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะให้สูงขึ้น 5 แนวทาง ดังนี้ **3.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว** คือ การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาต้องได้รับความร่วมมือจากสถาบันครอบครัว เพราะความอบอุ่นจากครอบครัวจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้เกิดจิตสำนึกเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่กับลูก ครอบครัวมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี แนะนำปลุกฝังให้รู้จักการแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่น มีเวลาว่างควรมีกิจกรรมจิตสาธารณะร่วมกันบ่อย ๆ การอบรมสั่งสอนควรเป็นแบบใช้หลักเหตุผล เมื่อลูกทำผิดต้องตักเตือน แนะนำให้ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบัน ชื่นชมให้กำลังใจเมื่อทำสิ่งที่ดีถูกต้อง เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และสนับสนุนส่งเสริมได้เรียนรู้ทำสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักศึกษาส่วนใหญ่ กล่าวว่าครอบครัวทำให้นักศึกษาเกิดความตระหนักถึงจิตสาธารณะเพราะครอบครัวเป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อมีเวลาว่างหรือมีโอกาสจะมีการทำกิจกรรมจิตสาธารณะร่วมกัน อยู่เสมอ ครอบครัวมีการอบรมว่ากล่าวตักเตือนให้ทำสิ่งที่เหมาะสม รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง สอนให้ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือนร้อนจากการกระทำของตนเอง และรู้จักอดทนต่อความยากลำบาก รวมทั้งนักศึกษายังกล่าวว่า บุคคลที่ไม่เห็นความสำคัญของจิตสาธารณะอาจมาจากครอบครัวทำแต่ งานไม่มีเวลาให้กับลูก ไม่มีการปลุกฝังพฤติกรรมในเรื่องจิตสาธารณะ การเลี้ยงดูแบบตามใจ ไม่อยากให้ลูกลำบาก ทำให้นักศึกษามีความคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตนเองไม่ต้องการเข้าไปยุ่ง และมองการทำกิจกรรมจิตสาธารณะต้องใช้แรงมาก ร้อน เหนื่อย และไม่ได้ค่าตอบแทนใด ๆ

3.2 ด้านการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา

การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษานอกจากได้รับความร่วมมือจากสถาบันครอบครัวแล้ว ยังต้องได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาอีกด้วย สถาบันการศึกษาควรมีอัตลักษณ์มุ่งเน้นในเรื่องจิตสาธารณะอย่างชัดเจน โดยให้นักศึกษาต้องผ่านการปฐมนิเทศ มีสมุดกิจกรรมบังคับในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมและมีการรับรองเป็นตราประทับก่อนสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย มีการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ กระตุ้นให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอโครงการและดำเนินการกิจกรรมด้วยตัวเอง และกล่าวยกย่อง ให้รางวัล เช่น คำชมเชย โล่ ประกาศนียบัตร เพื่อเป็นแรงจูงใจและแรงกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่าในตนเอง รับรู้ว่าคุณมีความสามารถ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านหลักสูตรต้องเสริมสร้างให้มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกความรู้เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดี แนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน ปลุกฝังระเบียบวินัย อบรมคุณธรรมและจริยธรรม สอนให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ มีประพฤติดนที่เหมาะสม และมีการนำเทคนิคการสอนเข้ามาใช้ เช่น กรณีศึกษา การฝึกสหกิจ การทำกิจกรรมงานเป็นกลุ่ม การฉายวิดีโอ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ สอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อก้าวไปสู่การเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ ออกไปดำรงชีวิตและประกอบอาชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดี และสร้างประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติในอนาคต

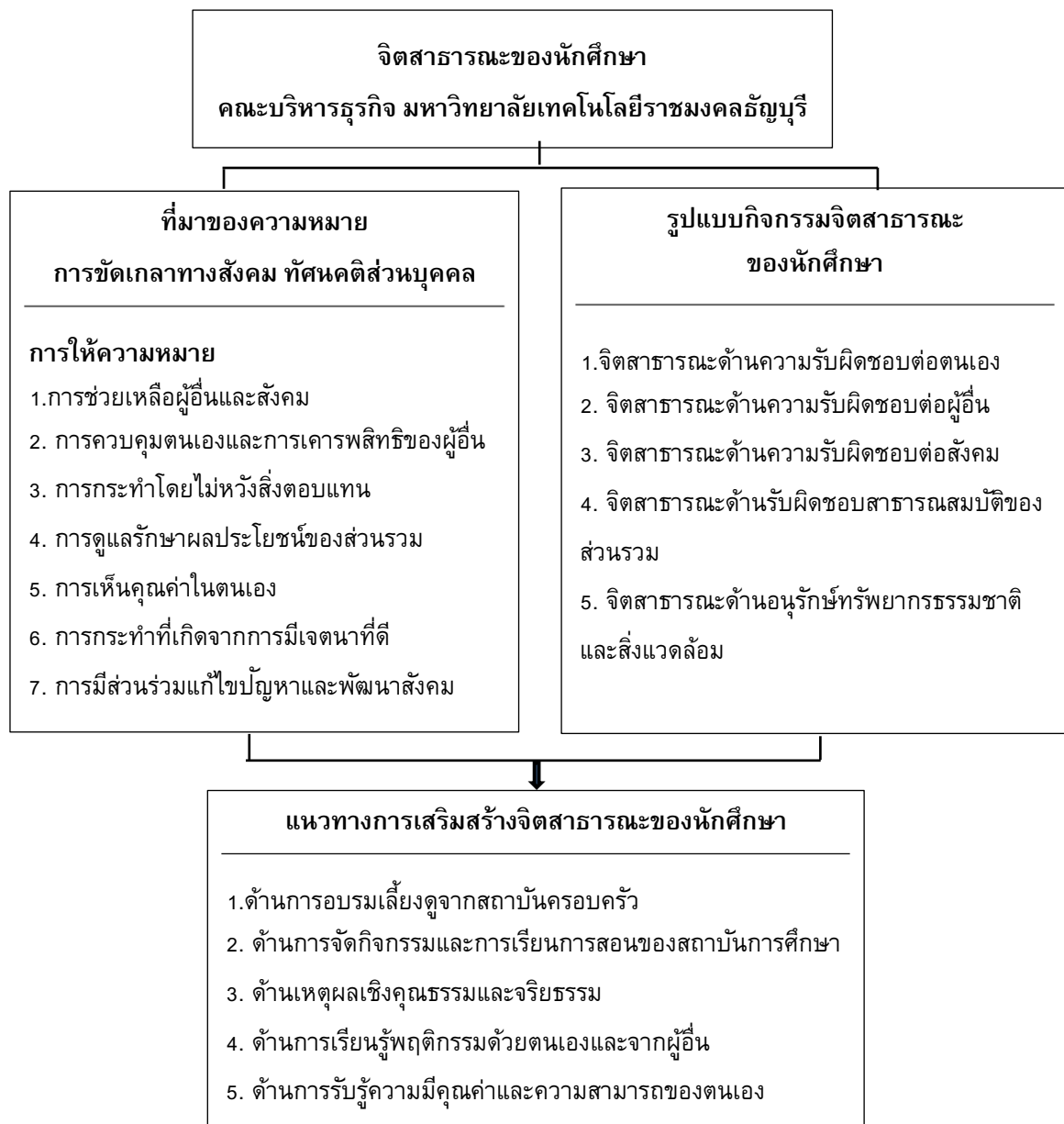
3.3 ด้านเหตุผลเชิงคุณธรรมและจริยธรรม

สถาบันศาสนาเป็นสถาบันที่คนให้ความเคารพ มีอิทธิพลต่อจิตใจของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต่างยึดถือสถาบันศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจมายาวนาน ดังนั้น สถาบันศาสนาควรช่วยถ่ายทอด สอนหลักธรรมในการดำรงชีวิต และพัฒนาจิตใจคนในสังคมให้ทำตนอยู่ในทำนองคลองธรรม ด้วยการนำคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เน้นประโยชน์สุขสังคมเป็นใหญ่ ไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น มีความเมตตากรุณาต่อกัน มีความรักความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รู้จักการให้อภัย มีความอดทน ซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้เหมาะสม ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งทำให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เกิดขึ้นได้

3.4 ด้านการเรียนรู้พฤติกรรมด้วยตนเองและจากผู้อื่น เป็นการขัดเกลาจากสังคมจากครอบครัว สถาบันการศึกษา ศาสนา เพื่อน และสภาวะแวดล้อมที่ได้รับรู้ เรียนรู้ สะสมมาทีละเล็กละน้อย ส่งผลต่อการคิด วิเคราะห์ พิจารณาตัดสินใจในคุณค่าความดีงามของแต่ละบุคคลและแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรม และส่งผลต่อการสร้างจิตสำนึกในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งการอบรมขัดเกลาทำให้นักศึกษาเกิดการสืบซึบจากคำสั่งสอนและมีพฤติกรรมออกมา เช่น การถูกอบรมให้ใช้ความมีเหตุผลในการคิดและกระทำไม่ใช่อารมณ์ในการคิดและกระทำ สอนให้รู้จักอดทนอดกลั้น สอนให้เป็นผู้มีน้ำใจรู้จักแบ่งปัน สอนความมีระเบียบวินัย ส่งผลต่อลักษณะนิสัยในการควบคุมตนเองทำให้รู้จักยับยั้งชั่งใจ มีเหตุมีผลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ มีความอดทนต่อสถานการณ์ที่กดดันหรือยากลำบาก เคารพในกฎระเบียบของสังคม และการเป็นพลเมืองที่ดี หรือการที่นักศึกษาอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับจิตสาธารณะเหมือนกัน จึงมีการชักชวนในการทำประโยชน์เพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง

3.5 ด้านการรับรู้คุณค่าและความสามารถของตนเอง ชุมชนและบุคคลที่นักศึกษาเข้าไปให้ความช่วยเหลือ มีความสุข รอยยิ้ม เสียงหัวเราะตอบกลับมา หรือสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาให้รางวัล กล่าวชมเชย ยกย่อง ยอมรับในความรู้ความสามารถของนักศึกษาเมื่อทำกิจกรรมจิตสาธารณะสำเร็จอยู่เสมอ เป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้นักศึกษาได้เห็นคุณค่าของตนเอง เกิดความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก เพราะรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีความสามารถ มีสติปัญญา และกำลังทรัพย์ที่สามารถช่วยเหลือกิจกรรมของสังคมหรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสังคมได้ ทำให้นักศึกษารู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ลดความเห็นแก่ตัว รู้จักเสียสละ และพยายามหาแนวคิดสร้างสรรค์มาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมต่อไป

จากผลการวิจัย สามารถสังเคราะห์เป็นดังภาพที่ 1 ดังนี้

รูปภาพที่ 1 แบบจำลองสรุปผลการวิจัยจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ให้ความหมายและที่มาของความหมายจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม เป็นการเสียสละทรัพย์ กำลังกาย สติปัญญา และเสียสละเวลาของตนเอง เพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือนร้อน 2) การควบคุมตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักยับยั้งชั่งใจ มีเหตุผลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ไม่เบียดเบียนทำให้อื่นได้รับผลกระทบจากการกระทำของตน 3) การกระทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นการกระทำที่ต้องการให้อื่นมีความสุขหรือรู้สึกดี ต้องการเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ ทำแล้วก่อให้เกิดความสบายใจ อิ่มเอิบใจ และภูมิใจที่ได้สร้างประโยชน์ต่อสังคม 4) การดูแลรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การเห็นคุณค่าสิ่งของที่เป็นสาธารณะ ร่วมกันดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) การเห็นคุณค่าในตนเอง การกระทำที่เกิดจากความสมัครใจ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการทำจิตสาธารณะ เพราะรู้ว่าตนเองมีความรู้ความสามารถ และกำลังทรัพย์ที่มีสร้างประโยชน์ได้ 6) การกระทำที่เกิดจากการมีเจตนาที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิต เพราะการทำจิตสาธารณะทำให้จัดความเห็นแก่ตัวในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความประพฤติที่เหมาะสม และ 7) การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม การหาแนวทางป้องกัน แก้ไข และพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเริ่มพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความประพฤติที่ดีก่อน เพื่อเป็นพื้นฐานจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสงบสุข และพัฒนาประเทศชาติดีขึ้นต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของภักนุช หมากผิน, อ้อมฉจิต แบนศรี และปกรณ์ ประจันบาน (2557: 90) พบว่า จิตสาธารณะมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การดูแลรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม 2) การเคารพสิทธิผู้อื่นและสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 4) ความมีน้ำใจและเอาใจใส่ต่อผู้อื่น 5) การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และ 6) ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติยา วาจิ (2559: 17-18) พบว่า จิตสาธารณะมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การช่วยเหลือผู้อื่น การแนะนำและแบ่งปันแก่ผู้อื่น 2) การเสียสละต่อสังคม เสียสละร่างกาย เงิน และเวลา เพื่อประโยชน์แก่สังคม และ 3) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา มีส่วนร่วมพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของชลัช สุภาพกุล (2559: 522) ความหมายของจิตอาสา มี 6 ความหมาย ได้แก่ 1) งานอิสระ 2) อุทิศตน 3) ช่วยเหลือสังคม 4) ได้รับความไว้วางใจ 5) คุณค่าในตนเอง และ 6) ไม่หวังผลตอบแทน และสอดคล้องงานวิจัย ภัทธกร สีทองดี (2559: 30-31) องค์ประกอบจิตสาธารณะมี 11 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วม 2) การติดต่อสื่อสาร 3) การวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ 4) การเห็นคุณค่าในตนเอง 5) ความรับผิดชอบต่อสังคม 6) ความสามารถในการแก้ปัญหา 7) ความรักและความสามัคคี 8) ค่านิยม 9) จริยธรรม 10) มุ่งอนาคต และ 11) เอกลักษณ์แห่งตน

ที่มาของการทำจิตสาธารณะของนักศึกษาเกิดมาจาก 2 ปัจจัย คือ 1) การขัดเกลาทางสังคม ที่ได้รับการถ่ายทอดจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เพื่อน ศาสนา และ 2) ทศนคติส่วนบุคคล เกิดจากการเรียนรู้ คติวิเคราะห์ พิจารณาตัดสินใจ และแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นสร้างจิตสำนึกหรือการขัดเกลาตนเอง เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การควบคุมตนเอง ความมีคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556: 18); ศิริสุข นาคเสนีย์, ชุติ ปัญจะฉลินกุล และศศิวิมล โม่อ่อน (2557: 12); ปรีชา คำมาดี และประสพชัย พสุนนท์ (2558: 90) สรุปปัจจัยทำให้เกิดพฤติกรรมจิต

สาธาณะ 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน เกี่ยวข้องภายในตัวบุคคลเกิดจากรับรู้ การเรียนรู้ คติวิเคราะห์ และนำมาพิจารณาตัดสินใจ และส่งผลต่อการปฏิบัติโดยเฉพาะทางจิตใจในการสร้างจิตสำนึก เช่น การรับรู้พฤติกรรม และคุณค่าในตนเอง เหตุผลเชิงจริยธรรม และแรงจูงใจต่อจิตสาธารณะ และ 2) ปัจจัยภายนอก การขัดเกลาทางสังคมมาจากสถาบันครอบครัว เพื่อน สถานศึกษา ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย และสภาวะแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลฤดี จันทร์แก้ว (2558: 129-130) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากบุคคลอื่น/ใกล้ตัว ด้านอาจารย์ ด้านเพื่อน ด้านครอบครัว ด้านอัตมโนทัศน์ และด้านการขัดเกลาทางสังคม

วัตถุประสงค์ที่ 1 รูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า รูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะได้ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อตัวเอง มีการประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรม เช่น การประพฤติตัวเหมาะสมที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย ประหยัดอดออม ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความรับผิดชอบต่อ มีความซื่อสัตย์ กล้าแสดงความคิดเห็นในสิ่งไม่ถูกต้อง 2) จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เชื้อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ครูอาจารย์ ไม่ทำให้บิดามารดาเสียใจ ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของครอบครัว ไม่เบียดเบียนให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน เช่น การบริจาคโลหิต การไม่ซุกงูผู้อื่นไปในทางที่ผิด การรับฟังเสียงส่วนใหญ่ในชั้นเรียน การบริจาคเงินสิ่งของแก่ผู้ที่เดือดร้อน 3) จิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกาของสังคมและกฎหมาย การเป็นพลเมืองที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้แก่สังคม 4) จิตสาธารณะด้านรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติของส่วนรวม ช่วยดูแลความปลอดภัยของทรัพย์สิน ทะนุบำรุงสาธารณสมบัติ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ การประหยัดไฟฟ้าและน้ำประปา และ 5) จิตสาธารณะด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หาแนวทางช่วยกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู ลดปริมาณการใช้ เช่น รู้คุณค่าของพลังงานและใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด กิจกรรมธนาคารขยะ การปลูกต้นไม้การอนุรักษ์ ปล่อยเต่าคืนสู่ทะเล สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ สิงหะพล (2542 อ้างถึงในกรรยา พรรณา, 2553: 59-60) กล่าวไว้ว่า รูปแบบจิตสาธารณะมี 3 ด้าน คือ 1) จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง มุ่งพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบ เช่น ความขยัน รับผิดชอบ อดทน 2) จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มชนหนึ่ง เช่น ความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อ และ 3) จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม การตระหนักถึงการอยู่ร่วมกัน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรธธา เส็งเจริญ (2556: 21) พบว่า สามารถกระทำได้ 2 รูปแบบ คือ 1) การกระทำของตนเอง ต้องรับผิดชอบต่อตนเองไม่ให้เกิดผลกระทบแก่ส่วนรวม เช่น ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และ 2) บทบาทช่วยสังคมในการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม เช่น รับผิดชอบต่อครอบครัว สถาบันการศึกษา ต่อเพื่อน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ ชันตี และพรพิมล ประวัตรุ่งเรือง (2557) พบว่า จิตสำนึกสาธารณะประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) จิตสำนึกสาธารณะในความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ 2) จิตสำนึกสาธารณะทางด้านสังคม ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การให้ความช่วยเหลือสังคม การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ประเพณีอย่างเหมาะสม 3) จิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมใช้สอยทรัพยากรอย่างประหยัด และ 4) จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติไม่เกิดความเสียหาย

วัตถุประสงค์ที่ 2 แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะสามารถสรุปได้ 5 แนวทาง ดังนี้ 1) **ด้านการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว** ความใกล้ชิดระหว่างคนในครอบครัว การมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการลอกเลียนแบบแก่ลูกได้ การอบรมสั่งสอนควรเป็นแบบใช้หลักเหตุผล ชื่นชมและสนับสนุนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม 2) **ด้านการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา** การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษา กระตุ้นให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอโครงการและดำเนินการกิจกรรมด้วยตัวเอง และกล่าววยกย่อง ให้รางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาเห็นถึงคุณค่าในตนเอง ส่วนของหลักสูตรต้องเสริมสร้างให้มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกความรู้ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม และอาจารย์ควรเป็นที่ปรึกษาและแบบอย่างที่ดี มีการนำเทคนิคการสอนเข้ามาใช้ร่วม 3) **ด้านเหตุผลเชิงคุณธรรมและจริยธรรม** สถาบันศาสนาควรสอนหลักธรรมในการดำรงชีวิต และพัฒนาจิตใจของคนในสังคมให้ทำตนให้อยู่ในทำนองคลองธรรม 4) **ด้านการเรียนพฤติกรรมด้วยตนเองและจากผู้อื่น** การขัดเกลาจากสังคมทำให้เกิดการรับรู้ เรียนรู้ สะสมมาทีละเล็กละน้อย ส่งผลต่อความคิดพิจารณาตัดสินใจ การแสดงรูปแบบของพฤติกรรม และส่งผลต่อการสร้างจิตสำนึกในรูปแบบต่าง ๆ และ 5) **ด้านการรับรู้ความมีคุณค่าและความสามารถของตนเอง** รางวัล การกล่าววยกย่องยอมรับในความรู้ความสามารถของนักศึกษาเมื่อทำกิจกรรมจิตสาธารณะสำเร็จอยู่เสมอ จะเป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้นักศึกษาได้เห็นคุณค่าของตนเอง เกิดความมั่นใจ เพราะรับรู้ถึงตนเองมีความสามารถ กำลังกาย กำลังทรัพย์ที่สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหาสังคมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริสุข นาคเสนีย์, ชูลี ปัญจะผลินกุล และศศิวิมล โมอ่อน, (2557: 11) กล่าวว่า ควรให้บุคคลในสังคมได้มีการตัดสินใจที่จะทำหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมตามความสามารถของตนเอง และเห็นคุณค่าในการจะทำประโยชน์ให้แก่สังคมและส่วนรวม สอดคล้องกับแนวคิดของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) กล่าวไว้ว่า การสร้างและพัฒนาจิตสาธารณะ มีแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ 1) สร้างวินัยในตนเอง 2) ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต 3) ตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว และ 4) ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556: 18); ศิริสุข นาคเสนีย์, ชูลี ปัญจะผลินกุล และศศิวิมล โมอ่อน (2557: 12) สรุปปัจจัยทำให้เกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะ 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน เกิดจากรับรู้ การเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และนำมาพิจารณาตัดสินใจ ส่งผลต่อการปฏิบัติและจิตสำนึก เช่น เหตุผลเชิงจริยธรรม การรับรู้พฤติกรรมของตนเอง การเห็นคุณค่าของตนเอง และแรงจูงใจที่มีต่อจิตสาธารณะ และ 2) ปัจจัยภายนอก การอบรมขัดเกลาทางสังคมที่มาจากครอบครัว เพื่อน สถาบันการศึกษา ความเชื่อ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ยงวานิชจิต (2559: 24-25) ผลการวิจัย พบว่า องค์การควรมีการวางแผนกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา มีการจัดประชุมชี้แจงแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญ เนื่องจากจิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ รวมทั้งมีการพัฒนาครูเกี่ยวกับการออกแบบในการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกวิถีการที่อบรม

สั่งสอนให้นักศึกษามีตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบและการเคารพในสิทธิของผู้อื่น อันจะส่งผลถึงการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความอบอุ่นความใกล้ชิด และมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว มีความสำคัญเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้เกิดจิตสำนึกเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังนั้นสถาบันครอบครัวต้องอบรม และปลูกฝังให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อทำผิดต้องว่ากล่าวตักเตือน เอาใจใส่ แนะนำในสิ่งที่ถูกต้องและการปฏิบัติ ตนให้เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสนับสนุนและให้ กำลังใจเมื่อนักศึกษาได้ริเริ่มเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ดีงามและเกิดประโยชน์ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความตระหนัก และพัฒนาสู่ระดับจิตสาธารณะที่ดีขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า การกำหนดงาน กิจกรรมการปลูกฝังเจตคติที่ดี และยึดหลักให้ผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ในชั้นเรียนสำหรับแต่ละรายวิชา มีผลต่อความคิด ความเข้าใจ และส่งเสริมประสบการณ์ ตรงของนักศึกษามากขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์สอดแทรกความรู้ในเรื่องคุณธรรมและ จริยธรรม รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบ มีความรักความสามัคคี การเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต การปฏิบัติตนที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิควิธีการสอนร่วม เช่น ยกตัวอย่างกรณีศึกษา การระดมสมอง กิจกรรมกลุ่ม ฉายวีดิทัศน์ การฝึกออกมาพูดหน้าห้องเรียน อาจารย์ควรเป็นที่ปรึกษาที่ดี คอยว่ากล่าว ตักเตือน สั่งสอนให้ นักศึกษาปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง สนับสนุนให้รู้จักบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความ เข้าใจนำไปสู่การเกิดความคิดสร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ออกมา เพื่อเป็นนักศึกษาของคณะหรือ มหาวิทยาลัยที่จะก้าวไปสู่การเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกไปดำรงชีวิตและประกอบอาชีพอยู่ในสังคม รวมทั้ง สามารถสร้างประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติในอนาคต

3. จากผลการวิจัย พบว่า เมื่อนักศึกษาเข้าสู่วัยเรียนทางสถาบันการศึกษาต้องเน้นการเรียนรู้และ ปลูกฝังการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมเพื่อให้นักศึกษาเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองที่ดีและ สร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อสังคม ดังนั้นสถาบันการศึกษาคควรให้ความสำคัญมีการกำหนดแนว ทางการดำเนินงานเป็นนโยบาย และแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ในการสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาและ ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา โดยปรับตามบริบทของแต่ละสถาบันเพื่อให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มากขึ้น มีความเข้าใจเห็นความสำคัญและเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมพัฒนาให้นักศึกษามีจิตสำนึกการเป็น พลเมืองที่ดี สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีและ สามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ที่ดีงามให้กับคนรุ่นถัดไป

4. จากผลการวิจัย พบว่า การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ลงมือปฏิบัติจริง นอกจากจะส่งเสริม ทักษะทางด้านวิชาการยังนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงอย่างสร้างสรรค์ และทำให้นักศึกษาได้รับรู้ ในคุณค่าและความสามารถของตนเอง ดังนั้นสถาบันการศึกษาคควรกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นมากขึ้นโดยให้นักศึกษาเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม การบริการวิชาการแก่สังคม รวมทั้ง ให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางตั้งแต่การเสนอโครงการที่เอื้อประโยชน์ต่อสังคมหรือการออกค่ายอาสา ตั้งแต่การ

วางแผน ดำเนินกิจกรรม สรุปผลกิจกรรม และควรมีการติดตามประเมินผลการจัดโครงการที่จัดขึ้น ทำให้ทราบลักษณะและระดับจิตสาธารณะของนักศึกษาที่มี เมื่อนักศึกษาได้แสดงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมควรกล่าวยกย่องชมเชย ถ้าทำกิจกรรมที่มีความโดดเด่นเพื่อสังคม ควรให้รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนมากขึ้น

5. จากผลการวิจัย พบว่าการขัดเกลาจิตสาธารณะนอกจากเกิดจากครอบครัว อาจารย์ สถานศึกษา ดังนั้นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีการพัฒนาทางด้านจิตสาธารณะแล้ว ยังมีผู้เกี่ยวข้องที่ควรให้ความร่วมมืออีกหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นชุมชน ศาสนา ภาครัฐ สื่อมวลชน หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยสร้างความเข้าใจ สนับสนุนกิจกรรม ช่วยรณรงค์ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ที่หลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาจิตสาธารณะในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลเชิงเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนนักศึกษาที่อยู่สถานศึกษาที่แตกต่างกัน ศาสนาที่แตกต่างกัน และปัจจัยแวดล้อมอื่นแตกต่างกัน ว่ามีจิตสาธารณะเหมือนหรือความแตกต่างกันมากน้อยอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ดีแก่นักศึกษา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และเป็นพลเมืองที่ดีตามความต้องการของประเทศชาติต่อไป

2. ควรศึกษาการสร้างเสริมความมีจิตสาธารณะด้วยเทคนิควิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น กลุ่มชวชวญแตกต่างกัน กลุ่มอาชีพอื่น ชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลหลายแง่มุม

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรรยา พรรณา. (2553). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตสาธารณะของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมและการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคกรณีตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์.” ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ :ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2557). **ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ**.เข้าถึงเมื่อ 6 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.nfe.go.th>

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2556). “แนวทางการสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย.” **รัฐสภาสาร** 61, 1 (มกราคม) : 77-87.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). **สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991).

ชลิษฐ์ สุภาพกุล และคณะ. (2559). “การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมของจิตอาสาที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุเล่นดนตรีเพื่อผู้ป่วยในโรงพยาบาล.” **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ** 9,1 (มกราคม-เมษายน) : 516-528.

ชาย โพธิ์สีดา. 2556. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

จิตติยา วาจี. (2559). “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร.” **ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**.

ดลฤดี จันทร์แก้ว. (2558). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.” **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์** 9, 1 (มกราคม-เมษายน 2558) : 122-133.

ดวงทิพย์ อันประสิทธิ์. (2555). **รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์. (2558). “รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก.” **สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 21, 3 (กันยายน-ธันวาคม) : 54-68.

ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์. (2556). “ปัจจัยสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.” **สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**.

ปรีชา คำมาดี และประสพชัย พสุนนท์. (2558). “มูลเหตุจูงใจในการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดระยอง.” **การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6, วันที่ 26 มิถุนายน 2558**. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.

ภัคนุช หมากผิน, อ้อมธจิต แป้นศรี และปรกรณ์ประจันบาน. (2557) “การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” **สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 20, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) : 86-95.

ภัทรภร สีทองดี. (2559). “การพัฒนาแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.” **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**

- เสาวลักษณ์ ยงวานิชจิต. (2559). “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐอุดรธานี”. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 9, 3 (กันยายน-ธันวาคม) : 17-28.
- ศิริสุข นาคเสนีย์, ชุติ ปัญจะผลินกุล และศศิวิมล โมอ่อน. (2557). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.” ทูลสนับสนุนงบประมาณ ประจำปี 2557 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สุคนธ์ธำ เส็งเจริญ. (2556). “การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกสาธารณะในนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา.
- สุวรรณ ชันดี และพรพิมล ประวัติรุ่งเรือง. (2557). **จิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี**. เข้าถึงเมื่อ 7 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.northbkk.ac.th/research/?news=research&id=000154>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. เข้าถึงเมื่อ 7 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=6420&filename=index

ภาษาต่างประเทศ

- Denzin, N. K. (1970). **Sociological Methods: A source Book**. Chicago: Aldine.
- Graneheim, B. L. (2004). “Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness.” **Nurse Education Today** 24, 2 (February): 105–112
- Holloway, I. (1997). **Basic concepts for qualitative research**. Oxford: Blackwell Science.
- Strauss, George and Leonard R. Sayless. (1990). **Personal Human Problem of Management**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.